

ки, и пекли отъ него на възлища пйтки или пкък варили единъ видъ каша. При този случай трѣбва да кажемъ, че, по общия обичай на римлянитѣ, римскитѣ войници се храняли обикновенно само 2 пжти въ день: заранъ — малка закуска, на кракъ, и вечеръ (въ 1-та стража, между 6 и 9 часа) — вечеря (соена), сѣднали или лѣжишкомъ, а прѣдъ всѣко сражение пѳвечето пжти заранъ — по голѣма закуска.

Събиранието на хранитѣ за хората и конетѣ на римскитѣ армии ставало частъ съ контрибуции и реквизиции въ неприятелската и покорена страна, а частъ съ купуване, или пкък съ подряди за смѣтка на хазната. Контрибуциитѣ и реквизициитѣ се извършвали отъ квесторитѣ и по послѣ отъ намѣстницитѣ въ областитѣ, които испращали събранитѣ провизии въ складоветѣ (магазинитѣ) на армиитѣ. А поупкитѣ се правяли отъ назначавани отъ сената савновници, или отъ прѣдводителитѣ на армиитѣ, или пкък, по тѣхно распорѣждане, отъ квесторитѣ.

Военнитѣ тяжести, по самото си название у римлянитѣ (impedimenta, прѣчки, прѣпятствия), явно показватъ, че послѣднитѣ имали вѣрно понятие за тѣзи, толкова неизбѣжна, колкото и крайно отѣкчителна принадлежностъ на армиитѣ въ походъ. За това именно тѣ се трудяли, по възможностъ, за *намалението на прѣвозимитѣ и за увеличението на прѣносимитѣ* отъ самитѣ войници военни тяжести, и за това приучвали римскитѣ граждани още отъ млади да носятъ на себѣ си такива огромни тяжести, които сега възбуждатъ въ насъ неволно удивление. Именно, римския пѣхотенъ войникъ носилъ на себѣ си въ походъ: 1) на дѣсното рамо — 2 или по много кола (палсадни) за укрѣпяване на лагера; 2) на края на тѣзи колове — при-

вързана къмъ тѣхъ чанта съ багажа на войника и съ зърненъ хлѣбъ за 14 дни или 2 седмици; 3) щитъ, копие и до 7 лежки дротици — въ лѣвата рѣка, въ куфината на щита, и 4) шлемъ на гърдитѣ, висящъ на ремъкъ. Всичко това взето заедно и събрано съ тежестъта на гърднитѣ и ножнитѣ лати съставлявало извънрѣдно голѣма тежестъ, която римския пѣхотенъ войникъ прѣнасялъ върху себѣ си и въ ужасната горѣщина на южното слънце, и въ гжстия прахъ, и въ силния вѣтъръ, и подъ проливния дѣждъ, и въ джлбока калъ! Впрочемъ разумното распрѣдѣление на носимитѣ тяжести, съ всевъзможното имъ равновѣсие, облекчавало до извѣстна степенъ носението имъ. Въ случай на ненадѣйна срѣща съ неприятеля и при необходимостъ веднага да се влѣзе съ него въ бой, на римския легионеръ не оставало освѣнъ да смене отъ дѣсното си рамо на земята коловетѣ съ багажа и да тури на главата си шлема — и той билъ въ единъ мигъ готовъ да влѣзе въ бой съвсѣмъ легко, безъ товаръ. А по нѣкога, когато се случвало да се отбраняватъ срѣщуконница, римскитѣ легионери стоварвали коловетѣ съ товара прѣдъ себѣ си и се защищавали задъ тѣхъ, като задъ валъ.

А военнитѣ тяжести, които се возяли задъ армиитѣ на товарни коне, мулета, катѣри или магарета, се състояли отъ неудобноносимитѣ прѣдмѣти: шатри, лагерни и готварски принадлежности, землекопни инструменти, разни други тяжести и пр. Тѣхното количество и това на товарнитѣ животни подъ тѣхъ било точно опрѣдѣлено и ограничено съ най крайната необходимостъ (по 1 муле или катѣръ на центурия).

Всичко това правяло римскитѣ армии извънрѣдно способни за бързи и далечни движения — прѣимуце-